

VAN YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ
BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİĞİ YÖNERGESİ
BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç

MADDE 1-(1) Bu yönergenin amacı, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi bünyesinde, üniversite personeli ve öğrencileri tarafından gerçekleştirilen bilimsel araştırma, etkinlik, eğitim-öğretim faaliyetleri ve yayınlarda; uyulması gereken etik kurallarını, etik ilkelere uyumun sağlanması ve aykırı uygulamaların değerlendirilmesi için, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurullarının oluşumu, çalışma esasları, yetkileri ve sorumluluklarını düzenlemektir.

Kapsam

MADDE 2-(1) Bu yönerge;

a) Üniversite mensupları tarafından hazırlanan her türlü bilimsel araştırmalar, lisansüstü eğitim ve uzmanlık sürecinde yapılan tezler, üniversiteye bağlı birimlerde yürütülen bilimsel araştırma ve geliştirme projeleri, üniversite bünyesinde gerçekleştirilen bilimsel toplantı ve etkinlikler ile ilgili araştırma ve yayın etiği sorunlarını,

b) Üniversite mensuplarınca hazırlanan yurtiçi ve yurtdışı kökenli yazılı, basılı ve elektronik ortamda yayımlanan ya da yayınlanmak üzere gönderilen kitap, kitap bölümü, broşür, araştırma, derleme yazı, editöre mektup, vaka sunumu, rapor, tez ve projelerden üretilmiş bilimsel yayınlar ile kongre, sempozyum, konferans vb. bilimsel etkinliklerde sunulan bildirilerle ilgili araştırma ve yayın etiği sorunlarını,

c) Üniversite mensupları tarafından görsel ve/veya işitsel yayın organlarında yayımlanan veya yayımlanmak üzere gönderilmiş olan her türlü yayımla ilgili etik ihlalleri,

ç) a, b ve c bentlerinde belirtilenlerin dışında olmakla birlikte, Üniversiteyi ilgilendiren diğer etik ihlallere yönelik değerlendirmelerde kullanılacak tanım ve yöntemlerin belirlenmesini,

d) Üniversite bünyesinde veya üniversite dışında, üniversite mensupları tarafından yürütülen her türlü anket, gözlem, girişimsel olmayan ve insan katılımcıların dâhil olduğu deneysel ve yarı deneysel çalışmalar, arşiv çalışmaları, bilgisayar ortamında test, mülakat, ses ve görüntü kaydı ile toplanmış olan verilerin kullanıldığı bilimsel araştırmalar ile anket çalışmaları, dosya ve görüntü kayıtları kullanılarak yapılan retrospektif arşiv taramaları ve benzeri gözlemsel çalışmalarda araştırma ve yayın etiği konularını,

e) Etik Kurulların yapısını, görevlerini ve çalışma esaslarını,

f) Etik Kurula başvuru ve ilgili değerlendirme süreçlerine ilişkin konuları,

kapsar.

(2) Üniversite dışından veya kamu kuruluşlarından destek alınarak yapılan araştırmalarda; başvuran araştırmacının mensubu olduğu kurum ve kuruluşta, Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu bulunmaması durumunda, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulları'na yapılan başvurular değerlendirilebilir.

Dayanak

MADDE 3-(1) Bu yönerge; senatonun, üniversitenin eğitim-öğretim, bilimsel araştırma ve yayın faaliyetlerinin esasları hakkında karar alma görevini düzenleyen 2547 sayılı Yüksek Öğretim Kanunu'nun 14 üncü maddesine dayanılarak ve 10.11.2016 tarihli Yüksek Öğretim Kurulu Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi esas alınarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 4-(1) Bu yönergede anılan;

- a) **Üniversite:** Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi'ni,
- b) **Rektörlük:** Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Rektörlüğü'nü,
- c) **Senato:** Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Senatosu'nu,
- ç) **Kurullar:** Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulları'nı,
- d) **Başkan:** Kurul Başkanı'nı,
- e) **Denek:** Üzerinde araştırma, inceleme, deney veya değerlendirme yapılan canlı varlıkları,
- f) **Etik Kurulu:** Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulu'nu,
- g) **Sekreteryaya:** Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulu Sekreteryasını,
- h) **Üniversite Yönetim Kurulu:** Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Yönetim Kurulunu,
- ı) **Üye:** Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulu üyesini,
- i) **Üniversite mensubu:** Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi'nde çalışan akademik ve idari personel ile öğrencileri,
- j) **Araştırma ve Yayın Etiği:** Madde 2'de belirtilen faaliyetlerin ulusal ve uluslararası kabul gören bilimsel bilginin (verilerin) özen, dürüstlük, açıklık, nesnellik, tarafsızlık, güvenilirlik, hakkaniyet ve saygı ilkelerine uygun olarak planlanması, üretimi, gerçekleştirilmesi, raporlanması, sunulması ve yayımlanmasını,
- k) **Araştırma ve Yayın Etiği İhlali:** Bu yönergenin 5'inci maddesinde belirtilen, kasıt ya da ağır ihmal sonucu gerçekleşmiş, araştırma ve yayın etiğine aykırılığı inandırıcı ve yeterli belgelerle ispatlanmış eylemleri, ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği ile Akademik Değerlendirmelere İlişkin Temel İlkeler

Bilimsel Araştırma Etiğine İlişkin Temel İlkeler

MADDE 5-(1) Her çeşit bilimsel araştırmada uyulacak temel ilkeler şunlardır:

a) Veriler, bilimsel yöntemlerle elde edilir. Bunların değerlendirilmesinde, yorumunda ve kuramsal sonuçların elde edilmesinde bilimsel yöntemlerin dışına çıkılamaz, sonuçlar saptırılamaz ve elde edilmemiş sonuçlar araştırma sonuçlarıymış gibi gösterilemez.

b) İnsanlar üzerinde yapılan bütün araştırmalarda katılımcıların rızası alınır.

c) Araştırma, bir kurum bünyesinde yapılacaksa, ilgili kurumun izni alınır.

ç) Araştırma ve deneylerin, insan sağlığına, hayvan sağlığına ve ekolojik dengeye zarar vermemesi temel ilkedir. Çalışmalara başlanılmadan önce gerekli izinler yetkili birimlerden yazılı olarak alınır. Bu çerçevede uluslararası beyanname hükümleri ve Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmeler ve ulusal mevzuat hükümleri göz önünde bulundurulur.

d) Araştırmacılar ve yetkililer, yapılan bilimsel araştırma ile ilgili olarak muhtemel zararlı uygulamalar konusunda ilgilileri bilgilendirmek ve uyarmakla yükümlüdür.

e) Araştırmacılar, kendi vicdanî kanaatlerine göre zararlı sonuçlara ve/veya onaylamadıkları uygulamalara yol açabilecek araştırmalara katılmama hakkına sahiptir.

f) Yapılacak çalışmalarda, diğer kişi ve kurumlardan temin edilen veri ve bilgilerin, izin verildiği ölçüde ve şekilde kullanılması, gizliliğine özen gösterilmesi ve korunması sağlanır.

g) Bilimsel araştırma için tahsis edilen imkân ve kaynaklar amacı dışında kullanılamaz.

Yayın Etiğine İlişkin Temel İlkeler

MADDE 6-(1) Her çeşit bilimsel yayında uyulacak temel ilkeler şunlardır:

a) Bilimsel araştırmanın tasarlanması, planlanması, yürütülmesi ve yayına hazırlanması aşamalarında etkin olarak katkıda bulunmamış kişiler, yazar isimleri arasında gösterilemez.

b) Bilimsel yayınlarda bir çalışmadan yararlanırken, bilimsel atıf kurallarına uygun olarak kaynak gösterilir.

c) Henüz sunulmamış veya savunularak kabul edilmemiş tezler veya çalışmalar, sahibinin izni olmadan kaynak olarak kullanılamaz.

ç) Evrensel olarak tanınan bilim kuramları, bilim alanlarının temel bilgileri, matematik teoremleri ve ispatları gibi önermeler dışında hiçbir çalışmanın tümü veya bir bölümü, izin alınmadan ve asıl kaynak gösterilmeden çeviri veya özgün şekliyle yayımlanamaz.

Akademik Değerlendirmelere İlişkin Temel İlkeler

MADDE 7-(1) Her çeşit akademik değerlendirmede uyulacak temel ilkeler şunlardır:

a) Akademik hayatın bütün aşamalarında, öğretim ve akademik değerlendirmeler bilimsel liyakat ölçütlerine göre yapılır.

b) Akademik ilerleme ve ödül jürilerinde bilimsel liyakat ölçütlerinin dışına çıkma, kişileri kayırma, bilimsel eleştiri sınırlarını aşarak kişilerin kimlik ve kişiliğine yönelik saldırılarda bulunma, haksız menfaat sağlama, sahtecilik, kopyacılık, vb. eylemlerde bulunulamaz.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler

MADDE 8-(1) Bir başkasının özgün üslup ve ifadesini aynen kullanmamak ve kaynak göstermek şartıyla, anonim bilgilerin, bilim alanlarının temel bilgilerinin, matematik teoremleri ve ispatları gibi önermelerin çalışmalarda kullanılması etik ihlal olarak değerlendirilemez.

MADDE 9-(1) Bilimsel araştırma ve yayın etiğine aykırı eylemler şunlardır:

a) **İntihal:** Başkalarının fikirlerini, yöntemlerini, verilerini, uygulamalarını, yazılarını, şekillerini veya eserlerini; sahiplerine bilimsel kurallara uygun şekilde atıf yapmadan veya gereğinde izin almadan kısmen veya tamamen kendi eseriymiş gibi sunmak, yabancı dildeki kitap, makale gibi kaynaklardaki yazılı ya da görsel unsurları tercüme ederek kendisine aitmiş gibi yayımlamak,

b) **Sahtecilik:** Araştırmaya dayanmayan veriler üretmek, sunulan veya yayımlanan eseri gerçek olmayan verilere dayandırarak düzenlemek veya değiştirmek, bunları rapor etmek veya yayımlamak, yapılmamış bir araştırmayı yapılmış gibi göstermek,

c) **Çarpıtma:** Araştırma kayıtları ve elde edilen verileri tahrif etmek, araştırmada kullanılmayan yöntem, cihaz ve materyalleri kullanılmış gibi göstermek, araştırma hipotezine uygun olmayan verileri değerlendirmeye almamak, ilgili teori veya varsayımlara uydurmak için verilerle ve/veya sonuçlarla oynamak, destek alınan kişi ve kuruluşların çıkarları doğrultusunda araştırma sonuçlarını tahrif etmek veya şekillendirmek,

ç) **Tekrar yayım:** Daha önce yayımladığı bir eseri, önceki ve sonraki telif sahiplerinin bilgi ve onayı olmaksızın, aynen ya da kısmen değiştirerek yeniden yayımlamak veya yayımlama girişiminde bulunmak,

d) **Dilimleme:** Bir araştırmanın sonuçlarını araştırmanın bütünlüğünü bozacak şekilde ve uygun olmayan biçimde parçalara ayırarak ve birbirine atıf yapmadan birden fazla sayıda yayın yapmak,

e) **Haksız yazarlık:** Aktif katkısı olmayan kişileri yazarlar arasına dâhil etmek, aktif katkısı olan kişileri yazarlar arasına dâhil etmemek, yazar sıralamasını gerekçesiz ve uygun olmayan bir

şekilde değiştirmek, aktif katkısı olanların isimlerini yayım sırasında veya sonraki baskılarda eserden çıkarmak, aktif katkısı olmadığı halde nüfuzunu kullanarak ismini yazarlar arasına dâhil ettirmek,

(2) Diğer etik ihlali türleri şunlardır:

a) Destek alınarak yürütölen araştırmalar sonucu yapılan yayınlarda destek veren kişi, kurum veya kuruluşlar ile onların araştırmadaki katkılarını açık bir şekilde belirtmemek,

b) İnsan ve hayvanlar üzerinde yapılan araştırmalarda etik kurallara uymamak, yayınlarda hasta haklarına saygı göstermemek,

c) Hakem olarak incelemek üzere görevlendirildiği bir eserde yer alan bilgileri, yayımlanmadan önce başkalarıyla paylaşmak,

ç) Bilimsel araştırma için sağlanan veya ayrılan kaynakları, mekânları, imkânları ve cihazları amaç dışı kullanmak,

d) Tamamen dayanaksız, yersiz ve kasıtlı etik ihlali suçlamasında bulunmak.

e) İnsanlarla ilgili biyomedikal araştırmalarda ve diğer klinik araştırmalarda ilgili mevzuat hükümlerine aykırı davranmak,

f) Henüz sunulmamış veya savunularak kabul edilmemiş tez veya çalışmaları, sahibinin izni olmadan kaynak olarak kullanmak,

g) Bilimsel bir çalışma kapsamında yapılan anket ve tutum araştırmalarında katılımcıların açık rızasını almadan ya da araştırma bir kurumda yapılacaksa ayrıca kurumun iznini almadan elde edilen verileri yayımlamak,

h) Araştırma ve deneylerde, hayvan sağlığına ve ekolojik dengeye zarar vermek.

ı) Araştırma ve deneylerde, çalışmalara başlamadan önce alınması gereken izinleri yetkili birimlerden yazılı olarak almamak,

i) Araştırma ve deneylerde mevzuatın veya Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmelerin ilgili araştırma ve deneylere dair hükümlerine aykırı çalışmalarda bulunmak,

j) Araştırmacılar ve yetkililerce, yapılan bilimsel araştırma ile ilgili olarak muhtemel zararlı uygulamalar konusunda ilgilileri bilgilendirme ve uyarma yükümlölüğüne uymamak,

k) Bilimsel çalışmalarda, diğer kişi ve kurumlardan temin edilen veri ve bilgileri, izin verildiği ölçüde ve şekilde kullanmamak, bu bilgilerin gizliliğine riayet etmemek ve korunmasını sağlamamak,

l) Akademik atama ve yükseltmelerde, bilimsel araştırma ve yayınlara ilişkin yanlış veya yanıltıcı beyanda bulunmak,

Etiğe Aykırı Davranış Koşulları

MADDE 10- (1) Bir eylemin “etiğe aykırı davranış” sayılması için aşağıdaki koşulların yerine gelmiş olması şarttır.

- a) Eylem, kasıt veya kasıtlı olmayan (etik ilke ve kurallara uymada özensizlik, dikkatsizlik, bilgisizlik ve deneyimsizliğe dayalı) ağır ihmal sonucu gerçekleştirilmiş olmalıdır
- b) İddia, inandırıcı ve yeterli delillerle kanıtlanmış olmalıdır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Yüzüncü Yıl Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulların Oluşumu, Görevleri, Çalışma Usul ve Esasları

Kurulların Oluşumu

MADDE 11- (1) Kurullar; sosyal ve beşeri bilimler, sağlık bilimleri ve fen ve mühendislik bilimleri alanlarında oluşturulur. Bu kurullar, sosyal ve beşeri bilimler, sağlık bilimleri, fen ve mühendislik bilimleri alanlarında görev yapan profesör unvanlı öğretim üyeleri arasından, Rektör tarafından seçilen, en az 7 (yedi) üyeden oluşur. Kurulların başkanını Rektör atar, başkan yardımcısı ve raportörü ise kurul üyeleri kendi içerisinde seçimle belirler. Üyelerin görev süresi 2 yıldır. Görev süresi dolan üye, aynı usulle yeniden seçilebilir. Görev süresi dolmadan boşalan üyelik görevini, yerine geçtiği kişinin süresini tamamlamak üzere, aynı bilim alanından seçilen yeni bir üye üstlenir. Etik ihlali ile ilişkili olarak ceza almış ya da hakkında kesinleşmiş adli ya da idari etik ihlal kararı verilmiş öğretim üyeleri bu kurulda görevlendirilemezler. Kurulda görevlendirildikten sonra, hakkında etik ihlali kararı verilen üyelerin üyeliği, bu konudaki kararın kesinleşmesi ile sona erer. Kurullarda bir hukukçu oy hakkı olmadan danışman olarak bulunabilir. Kurulların sekretarya işlerini Genel sekreterin görevlendireceği bir görevli yapar.

(2) İzinsiz ve özürsüz olarak üst üste üç toplantıya katılmayan veya kurum dışı geçici görev ve sağlık sorunu gibi gerekçelerle en az altı ay süreyle izinli olan üyenin üyeliği kendiliğinden düşer.

Kurulun Görevleri

MADDE 12-(1) Bilimsel araştırma ve yayın etiği kurulunun görevleri şunlardır:

- a) Bu yönergenin 2'inci maddesinde belirtilen kapsam çerçevesinde, Rektör tarafından Kurula iletilen konuları incelemek ve tavsiye kararını Rektöre bildirmek,
- b) Etik değerlerin ön plana çıkarılması, etik bilincin artırılması ve etik yaşam kültürünün kurumsallaşması, akademik, araştırma ve yayın etiği konularında muhtemel etik dışı eylemleri ortadan kaldırmak için, ilgili birim ya da kurum ve kuruluşlar ile işbirliği yaparak eğitici faaliyetler düzenlenmesini sağlamak üzere Üniversiteye önerilerde bulunmak, etik konusuyla ilgili bilimsel araştırma ve yayın yapılmasını teşvik etmek,
- c) Yönerge kapsamına giren her türlü etik sorunun tanımlanması ve çözümüne yönelik çalışmalar yapmak veya yaptırmak, karar almak,
- ç) Etik kurallara aykırılığa yönelik somut iddiaları incelemek,

- d) Somut olayların incelenmesi için gerektiği zaman komisyonlar kurmak, bilirkişi ya da uzman görüşüne başvurmak,
- e) İnceleme sonucunda alınan kararları Rektör'e sunmak,
- f) Uzman komisyonlarda görev alacak kişilere eğitim sağlamak,
- g) Yıllık raporlar hazırlayarak Rektörlüğe sunmak,
- h) Hakkında değerlendirme yaptığı, karar aldığı ve görüş oluşturduğu etik konular ve sorunlarda tam bir gizlilik içinde çalışmak

Kurulun Toplantı Usul ve Esasları

MADDE 13-(1) Etik Kurul, ihtiyaç duyulduğunda Başkanın gündemli çağrısı üzerine, üye tam sayısının salt çoğunluğu ile toplanır. Toplantı günü, saati ve gündemi, toplantıdan en az gün 3 (üç) gün önce üyelere yazılı olarak bildirilir. Gerekli görülürse toplantı sırasında üyelere ek gündem verilir. Başkanın katılmadığı toplantılarda başkan yardımcısı Etik Kurul toplantısına başkanlık eder. Gerektiğinde Başkanın önerisi ile olağanüstü toplantı yapılabilir.

(2) Kurul üyeleri kendileri, birinci derece yakınları veya daha önce birlikte çalışma yaptıkları kişilerle ilgili veya kendilerinin taraf olduğu etik ihlali iddialarının görüldüğü toplantılara katılamazlar.

(3) Kurul, çalışmalarını bizzat yürütür. Ancak gerek gördüğü durumlarda, incelenmekte olan konu ile ilgili olarak, Üniversite içi ya da dışındaki kişi ve kuruluşlardan bilirkişi görüşü alınması hususunda karar verebilir, uzmanlardan oluşan komisyonlar kurabilir ve bu durumu Rektör'e bildirir.

a) Hakkında etik ihlali incelemesi yapılan kişinin lisansüstü tez danışmanları, doçentlik sınavlarında görev almış jüri üyeleri, ilgili ile aynı anabilim dalında görevli öğretim elemanları, ilgilinin eşi ve üçüncü derece dahil kan ve sıhrî hısımları ve ilgili ile arasında husumet olduğu bilinenler, bilirkişi olamazlar.

b) İlgilinin çalıştığı bilim alanında öğretim üyesi bulunmaması hâlinde, en yakın bilim alanında çalışan öğretim üyeleri arasından bilirkişi görevlendirilebilir. Ayrıca başvurunun hukuki anlam ve kapsamına ilişkin olarak bir hukukçu bilirkişi de görevlendirilebilir.

c) Birden fazla bilirkişi atanması halinde her bilirkişi ayrı rapor düzenler.

d) Bilirkişiler dosya kendilerine ulaştığı tarihten itibaren en geç bir ay içerisinde konuya ilişkin raporu, kendilerine gönderilen örneğe uygun olarak hazırlayıp ilgili kurula gönderirler.

e) Bilirkişiye verilen süre, bir defaya mahsus olmak üzere en çok 15 (on beş) gün uzatılabilir.

Kurula Başvuru ve Kurulun Çalışma Esasları

MADDE 14-(1) Başvurular, şahsen, posta yoluyla ıslak imzalı, gizlilik ibaresi ile elektronik imzalı veya CİMER üzerinden Rektörlük aracılığıyla Etik Kurul Başkanlıklarına yapılır.

a) Başvurularda ilgili mevzuata uyulması, başvuru dilekçesi ve gerekli tüm formların, başvuru formunda belirtilen sıralamaya uygun olarak düzenlenmesi gerekir. İlgili formlar düzenlenmeden yapılan başvurular incelemeye alınmaz. CİMER üzerinden yapılan başvurularda bu şart aranmaz.

b) Başvuru dilekçesinde, başvuruyu yapan kişinin adı, soyadı, yerleşim yeri, iş adresi, varsa diğer iletişim bilgileri ve T.C. kimlik numarası bulunur. Dilekçede, etik ilkeye aykırı davranış iddiasına ilişkin bilgiler açık ve ayrıntılı olarak belirtilir. İddia; kişi, zaman ve yer belirtilerek somutlaştırılır, tanık ve diğer deliller işaretlenir ilgili tüm belgeler dilekçeye eklenir.

c) Başvuru sahibinin kimlik bilgileri (Etik Kurul üyeleri dışında) gizli tutulur.

d) Başvuruların değerlendirmeye alınma yetkisi, münhasıran Etik Kurula aittir. Başvuru koşullarına uygun olmayan başvurular değerlendirmeye alınmaz ve bu durum, başvuru sahibine yazılı olarak bildirilir.

(2) Toplantı gündemi, gerekli durumlarda değişiklik yapılması kaydıyla, Etik Kurul sekreteryası tarafından başvuru tarih sırası göz önüne alınarak önceden hazırlanır. Başvuru tarihi, başvurunun Etik Kurul kayıtlarına geçtiği tarih olarak kabul edilir. Gündeme, mevcut başvurular alınır. Ancak, bir toplantıda değerlendirilemeyen başvurular, bir sonraki toplantı için öncelikli gündem maddesidir.

(3) Etik Kurulun inceleme süreci içerisinde; ek bilgi ve açıklamalara gereksinim duyulması hâlinde, gerekli olan tüm istekler mümkün mertebe tek seferde başvuru sahibine iletilir; istenilen ek bilgi ve belgeler 3 (üç) gün içerisinde Etik Kurula sunulmalıdır, ek bilgi ve belgeler Etik Kurula sunuluncaya kadar inceleme süreci durdurulur.

(4) Gerektiğinde bilgi alma amaçlı, başvuru sahibi veya araştırmacı, Etik Kurul toplantısına davet edilebilir.

(5) Her başvuru için ayrı bir dosya açılır. Hakkında inceleme kararı verilen her dosya için üyelerin görüşleri doğrultusunda Başkan, bir veya daha fazla kurul üyesini veya alanında uzman kişileri raportör olarak görevlendirir veya dosya tüm kurulun hazır bulunduğu toplantılarda incelenir.

a) Görevlendirilen raportör, gerekçelerini Etik Kurula yazılı olarak bildirmesi koşuluyla bu görevinden çekilebilir.

b) Raportör, Etik Kurul Sekreteryası aracılığıyla dosyayla ilgili kişi veya birimlerden doğrudan yazılı bilgi alabilir. Bu bilgi ve belgeleri inceleme dosyasına ekler.

c) Raportör 10 (on) gün içerisinde incelemesini tamamlayarak yorum ve önerisini de içeren yazılı raporu Etik Kurula sunar.

d) Etik Kurul, incelemesini en geç 60 (altmış) gün içerisinde tamamlar ve nihai raporunu hazırlar. Bu süre, başvurunun kayda alındığı tarihten itibaren başlar. Gerek görülmesi hâlinde Etik Kurul, bu süreyi bir defaya mahsus olmak üzere en fazla üç (3) ay daha uzatabileceği gibi ihlal başvurularının incelenmesini üç (3) ay süreyle erteleyebilir.

(6) Hakkında etik ihlali iddiası bulunan kişiden iddialara ilişkin olarak savunma ve gerekli bilgi ve belgeler istenir. İlgili kişiler, Kurulun bu yöndeki isteğinin kendilerine ulaştığı tarihten itibaren 15 (onbeş) gün içerisinde yazılı savunmalarını vermediği takdirde, Kurul, diğer bilgi ve kanıtlara dayalı olarak karar verir. Kurul, gerekli gördüğü hallerde sözlü savunma da alabilir. Bu şekilde yapılan oturumda, sorular sorulur ve verilen cevaplar kayıt altına alınır.

(7) Kurul kararı üye tam sayısının salt çoğunluğu ile alınır. Kararda çekimser oy kullanılamaz. Eşitlik durumunda Başkan ya da vekilinin oyu iki oy sayılır. Kesin karar raporu Kurul üyelerince imzalanır. Karara muhalif üye, karşı oy gerekçesini kesin karar raporuna yazmak ya da eklemek zorundadır. Karşı oyun varlığı halinde, karşı oy yazısını da içeren kesin karar raporu Kurul görüşü olarak Rektörlüğe sunulur.

(8) Etik ihlali iddiası ile ilgili olarak alınan kararlar; Rektörlük tarafından başvuru sahibi, diğer ilgili kişi, birim, kurum ve kuruluşlara bildirilir.

(9) Kanıtlanan etik ihlaller ve bunların niteliği, ilgili yayın organlarına Rektörlük tarafından yazılı olarak bildirilebilir.

(10) Başka kuruluşlarca yapılmış ya da yapılmakta olan inceleme ve soruşturmalar, bu yönerge kapsamında yapılacak etik ihlali incelemelerine engel oluşturmaz.

(11) Etik Kurul, dosyayı gerekli gördüğünde alanında uzman veya bilirkişilere gönderebilir. Uzman ve bilirkişiler yaptıkları incelemeyle ilgili edindikleri bilgi ve belgeleri Rektör'ün onayı olmaksızın Etik Kurul üyeleri dışındaki şahıslara açıklayamaz.

(12) Etik Kurul toplantıları kapalı usulde yapılır. Üyeler, inceleme konusunu ve dosyaların içeriğini Kurul toplantısı dışında başkaları ile tartışamaz ve dosyaların içeriği hakkında bilgi veremez.

MADDE 15–(1) Etik Kurul, etik açıdan inceleme için yapılan başvurularda ilgili mevzuatta belirtilen hususlara ek olarak aşağıdaki hususları göz önünde bulundurur:

a) Sunulan bilginin yeterliliği ve bu bilginin araştırma sırasında ortaya çıkan etik sorulara yanıt verebilirliği,

b) Araştırmanın hedeflerine ilişkin olarak araştırma protokolünün/planının ve veri toplama formları ile örneklem büyüklüğünün uygunluğu,

c) İstatistik analiz ve bilimsel etkililik, yani en küçük muhtemel gönüllü maruziyeti ile sağlam sonuçlara varma potansiyeli ve gönüllü veya diğer kişiler için beklenen faydalar karşısında öngörülebilir risklerin ve sıkıntıların kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi,

ç) Araştırmanın bilimsel izleminin yeterliliği,

d) Gönüllülere ve gerekirse kanuni temsilcilerine araştırma ile ilgili verilmesi gereken yazılı ve sözlü bilginin yeterliliği, eksiksizliği ve anlaşılabilirliği,

e) Gönüllülere ait kişisel bilgilerin gizliliği ve korunmasını sağlamaya yönelik önlemler,

f) Varsa, gönüllüler için yapılacak olan ödemeler.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Çeşitli ve Son Hükümler

Disiplin ve Cezai İşlemler

MADDE 16 – (1) Bilimsel araştırma ve yayın etiği kurullarınca etik ihlal hakkında alınan nihai karar inceleme raporu niteliğinde olup bu karar Rektörlüğe sunulur. Etik ihlal iddiasında bulunan veya etik ihlal yaptığı saptanan kişilerle ilgili hususlar Rektörlük tarafından değerlendirilir ve gerekli görülmesi durumunda sorumlular hakkında soruşturma açılıp açılmaması kararı alınabilir.

(2) İntihal ve/veya haksız yazarlık eylemlerinin gerçekleşmesi halinde asıl yazar veya yazarların rıza göstermesi, ilgilileri sorumluluktan kurtarmaz.

(3) Etiğe aykırı eyleme konu olan eserle daha önce akademik unvan elde edilmiş ise bu husus Rektörlük tarafından değerlendirilir.

(4) Bilimsel araştırma ve yayın etiğine aykırı bir eylemin tespit edilmesi hâlinde ilgili yayının ortak yazarlarının görev yaptıkları kamu kurumuna Rektörlük tarafından bilgi verilir.

(5) Bu yönerge kapsamında yapılan inceleme sonucunda alınacak kararlar, Rektörlük tarafından gizlilik ilkesine riayet edilmek suretiyle uygun bir şekilde dosyalanıp 5 (beş) yıl süre ile saklanır.

(6) Doçentlik için başvuru süreci devam eden adaylar dışında kalan kişiler hakkındaki bilimsel araştırma ve yayın etiğine ilişkin şikâyet ve ihbar başvuruları, iddiada bulunulan kişinin eylemi gerçekleştirdiği sırada bağlı bulunduğu yükseköğretim kurumunca değerlendirilerek karara bağlanır.

(7) Etik ihlal kararları en geç bir ay içerisinde Yükseköğretim Kurulu Başkanlığına bildirilir.

Zaman Aşımı

MADDE 17–(1) İntihal ve sahtecilik şeklindeki etik ihlallerinde inceleme başlatılması herhangi bir süre sınırlamasına tabi değildir. Ancak bunların haricindeki etik ihlallerinde, eylemin gerçekleştiği tarihten itibaren on (10) yıl geçtikten sonra etik inceleme yapılamaz.

(2) İntihal ve sahtecilik haricindeki diğer etik ihlallerinde, etik ihlal teşkil eden eylemin, Rektörlük tarafından öğrenildiği tarihten itibaren iki yıl içinde etik inceleme başlatılmaması halinde etik ihlali iddiası incelenemez.

Gizlilik

MADDE 18–(1) Kurulun etik ihlali iddiasıyla ilgili toplantılarının içerikleri, Kurul kararına dayanak oluşturan belgeler, yazışmalar ve Kurul kararları genel düzenlemeler dışında gizlidir.

(2) Kurulun etik ihlaline ilişkin tespitleri hakkında bu metinde belirtilen kişi, birim ve kuruluşlar ile başvuru sahibinden başkasına bilgi verilemez.

Yeniden inceleme

MADDE 19 – (1) Daha önce Etik Kurul tarafından incelenip karara bağlanmış bir eylem veya iddia hakkında, yeni belgeler ve/veya kanıtlar gösterilmedikçe yeniden inceleme için başvuru yapılamaz.

Etik ihlallerine ilişkin kayıtlar

MADDE 20 – (1) Kurul kararları ve ilişkili belgeler Rektörlük tarafından gizlilik ilkesine riayet edilmek suretiyle uygun bir şekilde dosyalanıp saklanır.

Yazışma ve İşlemler

MADDE 21–(1) Kurulun gerekli gördüğü, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi personeli ve öğrencileri dışındaki kişi, kurum ve kuruluşlarla tüm yazışmalar Rektörlük aracılığıyla yapılır.

(2) Kurulun sekretarya ve arşiv hizmetleri, personel, mekân, malzeme ve diğer gereksinimleri Rektörlük tarafından karşılanır.

Yönergede Bulunmayan Hükümler

MADDE 22- (1) Bu yönergede yer almayan konularda, Yüksek Öğretim Kurulu Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi hükümleri uygulanır.

Yürürlük

MADDE 23 – (1) Bu yönerge, Senatoda kabul edildiği tarihte yürürlüğe girer.

MADDE 24 – (1) Bu yönerge hükümlerini Rektör yürütür.